

Beleid (Hoog)begaaftheid. Plan van aanpak

(mei 2007 Jody Berkhof en Klasien Jager)

1. Doelgroep

Dit beleid is bedoeld voor begaafde en hoogbegaafde leerlingen.
We spreken van begaafde leerlingen als de leerling op school uitzonderlijke prestaties levert of in staat moet worden geacht om uitzonderlijke prestaties te leveren. Deze leerlingen hebben:

- hoge scores op alle leervakken
- een hoog werktempo
- weinig behoefte aan instructie
- weinig behoefte aan herhalings- en oefenstof
- een brede algemene kennis en interesse.

De criteria waar deze leerlingen aan moeten voldoen zijn:

- hoge scores op alle leervakken (behalve bij onderpresteerders)
- kenmerken zoals hierboven genoemd.

(zie bijlage 1.1, kenmerken van het hoogbegaafde schoolkind

(zie bijlage 1.2 , kenmerken van onderpresteerders)

2. Signalering en Diagnostiek

De werkgroep (Hoog)begaafdheid coördineert de procedure signalering en diagnostiek. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het **Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid** (vanaf nu genoemd DHH).

De signaleringsprocedure.

De signalering kan plaatsvinden door:

1. De groepsleerkracht
2. De Intern Begeleider
3. Het intakegesprek

1. De groepsleerkracht

De informatie zal gehaald worden uit het dagelijks werk van de leerling en hoge toetsscores in combinatie met motivatie, werkhouding, onderpresteren en het algeheel welbevinden van de leerling.

2. De Intern Begeleider

De Intern Begeleider merkt een leerling op vanuit de jaarlijkse groepsgesprekken en/of opvallende hoge CITO scores. De Intern Begeleider bespreekt deze leerling dan met de leerkracht.

3. Het intakegesprek

Tijdens het intakegesprek van nieuwe leerlingen kan vermoeden van begaafdheid

worden ingebracht door de ouders.

De leerling wordt aangemeld bij de werkgroep begaafdheid:

- De leerkracht vult de signaleringslijst in en beschrijft in 5 a 10 regels een algemene indruk van de leerling.
- De ouders vullen de signaleringslijst in en beschrijven in 5 a 10 regels een algemene indruk van hun kind.
- De leerkracht levert didactische gegevens aan op het gebied van technisch lezen, begrijpend lezen, rekenen, spelling, schrijven, expressie en lichamelijke opvoeding.

Deze gegevens worden door een lid van de werkgroep ingevoerd in het **Digitaal Handelings protocol Hoogbegaafdheid**.

Een lid van de werkgroep trekt in overleg met de leerkracht een voorlopige conclusie:

- Is er sprake van mogelijke begaafdheid en/of onvoldoende of tegenstrijdige gegevens dan gaan we verder met de procedure voor diagnostiek.
- Niet begaafd: het traject stopt hier.

De leerkracht communiceert dit met de ouders.

Procedure voor diagnostiek

In deze fase wordt er verder onderzoek gedaan naar werkgedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling, begaafdheid en schoolvorderingen.

- De leerkracht vult de uitgebreide vragenlijst in.
- De ouders vullen de uitgebreide vragenlijst in.
- Er wordt onderzoek gedaan naar de schoolvorderingen van de leerling d.m.v. doortoetsen. Het doortoetsen wordt door de groepsleerkracht gedaan. Voor het afnemen van dictees of voor het doortoetsen van kleuters kan een beroep worden gedaan op de werkgroep.
- Vanaf groep 5 vult de leerling ook een vragenlijst in.
- Al deze gegevens worden door een lid van de werkgroep ingevoerd in het DHH.

Hieruit komt een voorlopige conclusie. Deze conclusie wordt met de leerkracht besproken waarna een gesprek met de ouders zal volgen o.l.v een lid van de werkgroep.

N.a.v. dit gesprek komt er een definitieve conclusie en zal het eindverslag worden geschreven door een lid van de werkgroep.

Psycho-diagnostisch onderzoek

Dit onderzoek is noodzakelijk als de leerkracht en de werkgroep van mening zijn dat er onvoldoende of tegenstrijdige gegevens zijn en er reden is tot verontrusting. Het advies zal dan zijn extern onderzoek of externe begeleiding.

Als dit onderzoek plaats vindt op advies van de school dan zijn de kosten hiervan voor de school. In het geval dat de ouders zelf een psycho-diagnostisch onderzoek wensen maar de school hiervan de meerwaarde niet inziet dan zijn de kosten van het onderzoek voor de ouders.

In beide gevallen wordt er zorgvuldig en serieus met de adviezen voortvloeiend uit het onderzoek omgegaan.

3. Leerlingbegeleiding.

Er zijn meerdere keuzes om te komen tot een juiste leerlingbegeleiding.

Compacten en verrijken

Leerlingen die hoge scores behalen op methode- en niet-methodegebonden toetsen, niet genoeg uitdaging vinden in de reguliere stof, weinig behoefte hebben aan instructie, oefen- en herhalingsstof komen in aanmerking voor het compacten en verrijken van de leerstof. Dit betekent dat een groot deel van de oefen- en herhalingsstof wordt geschrapt. Wat wel wordt aangeboden zijn:

- de belangrijkste stappen in het leerproces
- belangrijke leerstrategieën en werkwijzen
- activiteiten op tempo
- de introductie van een nieuw thema

Naast de gewone leerstof krijgen de kinderen verrijkingsstof; dit zijn daadwerkelijk moeilijkere en uitdagender oefeningen.

De werkgroep begaafdheid is verantwoordelijk voor het aanbod van het verrijkingsonderwijs (zie bijlage 3.1 lijst verrijkingsmaterialen).

- De verrijkingsmaterialen zijn te vinden in de kasten achter in de leerafdeling.
- De leerkracht kan hier zelf de benodigde materialen uitzoeken. Kinderen alleen hebben hiervoor geen toestemming.
- De materialen hebben een vaste plek en blijven in de leerafdeling. Ze mogen alleen worden meegenomen om te kopiëren. Dit geldt niet voor spelletjes en leesboeken. Deze mogen worden geleend voor gebruik in de klas.
- Materialen die worden meegenomen moeten worden afgetekend op een lijst aan de binnenkant van de kast.

Vervroegde doorstroming

Er wordt bij het maken van een beslissing om een leerling al dan niet vervroegd door te laten stromen gebruik gemaakt van de **VersnellingsWenselijkheidsLijst** (zie bijlage 3.2 VWL).

Bij de besluitvorming hierover zijn de groepsleerkracht, een lid van de werkgroep, een lid van de directie en de ouders betrokken.

Plusgroep

De Plusgroep is bedoeld voor leerlingen die duidelijk boven het gemiddelde scoren of op hoogbegaafd niveau scoren. De leerlingen kunnen veel meer aan dan het werk in de groep en wel in die mate dat er een vorm van verveling optreedt

die niet goed voor de leerling zou kunnen zijn. Het werk van het keuzebord, het compacten van de leerstof en verrijkingstof geven deze leerlingen niet voldoende uitdaging meer.

Het doel van de plusgroep is:

- Contacten met kinderen van gelijke gezindheid (lotgenoten).
- Behoud van interesse in school en leeractiviteiten.
- Leren studeren; ervaren van het feit dat je ergens moeite voor moet doen en niet alles gelijk kunt snappen en oplossen.
- Gericht werken aan leerstrategieën (formeel leren).
- Verbeteren van sociale vaardigheden.
- Rekening houden met de belangstelling van het kind.

Elke woensdag komen de leerlingen per bouw bijeen om aan een project of een opdracht te werken. Op de andere dagen krijgen de leerlingen tijd om in de eigen groep aan de opdrachten door te werken.

In de plusklas wordt de leerstof uitgebreid, verbreed en verdiept en is sterk gekoppeld aan eigen interessegebieden. De leerlingen kunnen gezamenlijk aan een project werken maar ook individueel. Aan het eind van een project wordt een presentatie gehouden. Dit kan in de vorm van een verslag, een muurkrant, een tentoonstelling, een spel of een spreekbeurt. De presentatie kan plaatsvinden in de plusgroep maar ook in de eigen klas.

De taak van de leerkracht is van organisatorische en begeleidende aard. De leerkracht moet denkprocessen stimuleren (de kinderen leren leren), zelfstandigheid van de kinderen vergroten en feedback geven/ samen de lessen evalueren.

Een lid van werkgroep begaafdheid zal 2 keer per jaar (jan./mei) plusgroepleerlingbesprekingen houden met de betreffende leerkracht en IB-er.

Pedagogische handelingssuggesties

Het sociaal-emotioneel welbevinden van begaafde leerlingen wordt op verschillende manieren bewaakt.

1. De werkgroep begaafdheid geeft vanuit het DHH pedagogische handelingssuggesties aan zowel de groepsleerkracht als de ouders.
2. In de groep besteedt de groepsleerkracht zorg en aandacht hieraan.
3. Er wordt specifieke aandacht besteed aan sociaal-emotionele vorming in de Plusgroep d.m.v. het spel Kwink en andere ervaringsgerichte oefeningen/ spelletjes/discussies etc.
4. Wanneer meer zorg nodig is dan het hierbovengenoemde worden de leerlingen doorverwezen naar de schoolmaatschappelijk werkster of schoolpsycholoog. Dit wordt door de werkgroep gemeld aan de IB-er.

4. Coördinatie en verslaglegging

Handelingsplan

Als de leerling in het traject van de individuele leerlingbegeleiding komt moet er een handelingsplan (hulpplan) worden geschreven.

Als er wordt gekozen voor het compacten en verrijken is de groepsleerkracht verantwoordelijk voor het schrijven van het handelingsplan. In alle andere gevallen (Plusgroep, Vervroegde doorstroming etc) zal dit worden gedaan door een lid van de werkgroep.

NB. in de toekomst zal dit worden overgedragen aan de groepsleerkracht.

Evaluatie

Dit handelingsplan wordt na verloop van tijd (afhankelijk van de afspraken die hierover worden gemaakt) geevalueerd. Afhankelijk van de situatie kunnen hierbij aanwezig zijn de groepsleerkracht, de ouders, een lid van de werkgroep en de IB-er.

De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor de communicatie naar de ouders.

5. Begaafdheid in de Onderbouw

Bij kleuters spreekt men nog niet van hoogbegaafdheid, maar van een ontwikkelingsvoorsprong.

Je kunt nog niet van hoogbegaafdheid spreken omdat:

- hoogbegaafdheid pas vanaf 8 jaar betrouwbaar te testen is.
- een kleuter zich sprongsgewijs ontwikkelt.

Leerlingen die een ontwikkelingsvoorsprong hebben op jonge leeftijd kunnen hun voorsprong kwijt raken in de loop der jaren.

Het is erg belangrijk dat men vroegtijdig signaleert of een leerling een ontwikkelingsvoorsprong heeft. Je kunt daarbij letten op:

Algemeen:

- intense betrokkenheid
- `diep denken` bijv. over leven en dood
- empathisch vermogen
- kennishonger
- logisch denken
- creërend vermogen
- fantasierijk
- aanpassingsvermogen (hierdoor kan al op jonge leeftijd onderpresteren ontstaan)
- meer geïnteresseerd in cijfers en letters
- sterk geheugen
- gevoel voor humor

Spraak- taalontwikkeling:

- spreekt duidelijk en heeft een goede zinsbouw
- heeft een grote woordenschat

- gebruikt veel moeilijke woorden
- heeft een goed geheugen
- heeft een brede belangstelling
- vertelt veel in de groep op een ontspannen manier
- reageert op andere leerlingen
- kan verhalen goed weergeven
- legt goede verbanden

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- speelt goed met leeftijdsgenootjes maar trekt ook veel op met oudere kinderen
- neemt initiatief
- open naar de leerkracht
- zelfstandig
- kan goed samenspelen
- perfectionistisch

Werkhouding:

- begrijpt opdrachten snel
- een hoog werktempo
- is gemotiveerd
- kijkt kritisch naar eigen prestaties
- heeft een grote spanningsboog

Voor kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong verzorgen wij een uitdagend onderwijsaanbod door het werken met heterogene groepen, door de mogelijkheid van deelname aan de Plusgroep Onderbouw en door het aanbieden van verrijkingsmaterialen.